

AKATHISTHYMNEN

Østkirkens mest berømte Mariahymne er den såkaldte Akáthist-hymne (Akáthistos, egentlig ikke-siddende , dvs. hymnen synges stående). Den har sine rødder i 500-tallets meget levende syrisk-palæstinensiske kristendom. I Konstantinopel, hvis skytshelgen (foruden apostlen Andreas) er Maria, blev hymnen knyttet til den mirakuløse hævnning af en belejring i 626. Siden dengang har den - også i kraft af sine melodier - haft en plads i de ortodokse liturgier, men også i Vesten er den blevet sunget, f.eks. i de græske klostre i Italien og i latinske oversættelser. Akáthisten rummer et stærkt billedsprog præget af forkærlighed for modsætninger og paradokser, men mindst lige så vigtig for dens popularitet er den festligt-jublende tone og dens klare bekendelse af Maria som Theotokos (Gudsmoder). Dermed ejer Akáthisten den kvalitet, der er fælles for Mariadigtningen, nemlig den uadskillelige enhed af kærlighed til Gudsmoder og bekendelse af inkarnationen.

OPSANG

Sin opgaves dybde fattede englen, den kropsløse,
ad hemmelige veje.
Og straks stod han frem i Josefs hytte,
og sagde til hende, der endnu var ugift:
Den, som er steget ned for at bøje Himlen til jorden,
er nu inde i dig, hel, og dog er han ikke forandret.
Inde i din livmor ser jeg ham nu tage en tjeners skikkelse på sig,
og ude af mig selv synger jeg til dig med jubel:
Vær hilset, brud uden brudgom!

1. ALFA

Englenes anfører blev sendt fra Himlen
for at sige *Vær hilset* til kvinden, som fødte vor Gud.
Og endnu mens hans stofløse stemme lød,
så han dig, Herre, forvandles til krop.
Da var han var ude af sig selv,
tøvede lidt, og råbte jublende til hende:
Vær hilset, gennem dig slår glæden ud i et lyshav!
Vær hilset, gennem dig er forbandelsen hævet!
Vær hilset, du, som oprejser Adam fra faldet!
Vær hilset, du, som løser Eva fra tårer!
Vær hilset, bjergtop, som kun med besvær bestiges af mennesketanker!
Vær hilset, dybe dal, der selv for engleøjne er uudgrundelig!
Vær hilset, fordi du er kongens trone!
Vær hilset, du, som bærer den, der bærer alt!
Vær hilset, stjerne som åbenbarer en sol!
Vær hilset, livmor, hvor Gud bliver til kød!
Vær hilset, gennem dig bliver skabningen ny!
Vær hilset, gennem dig tilbedes skaberen!
Vær hilset, brud uden brudgom!

2. BETA

Men den hellige så jo selv,
at hun endnu var jomfru,
og uden betænkning svarede hun Gabriel:
Min sjæl kan slet ikke fatte det, som du siger,
for det går imod al min forstand.
Du spør, at jeg skal have barn - uden mand!,
og du råber:
Halleluja!

3. GAMMA

At fatte det, som ikke kan fattes, var det hun forsøgte,
og hun råbte til ham, der var ved at fuldføre sit hverv:

Sig mig, hvordan er det muligt,
at føde en søn fra et uberørt køn?

Hans svar kom hurtigt, og fuld af respekt han udbrød:

Vær hilset, du, som er indviet i den uudsigelige plan!

Vær hilset, tro, højere end alt andet i ære!

Vær hilset, forord til Kristi vidundergerninger!

Vær hilset, overskrift til hans læresætninger!

Vær hilset, himmelstige, som Gud gik ned ad!

Vær hilset, bro, som leder jordens mennesker til Himlen!

Vær hilset, under, som englenerne lovpriser igen og igen!

Vær hilset, du, som altid tilføjer dæmonerne jammer!

Vær hilset, du, som har født lyset på en måde, som ingen kan forklare!

Vær hilset, du, som aldrig har lært nogen at spørge "Hvordan? "!

Vær hilset, du, som overtrumfer de lærdestes lærdom!

Vær hilset, du, som oplyser de troendes sind!

Vær hilset, brud uden brudgom!

4. DELTA

Da blev hun overskygget af den Højestes kraft
og hun blev gravid, hende, der ikke var gift.

Da blev det klart,

at hendes livmor var som frugtbar jord

for alle, der ønsker at høste frelsen og synge:

Halleluja!

5. EPSILON

Maria med mave, som rummede Gud,
skyndte sig hen til Elisabeths hus.

Og straks da Elisabeths foster mærkede hendes knus,
blev det glad og spjættede og sang ud til Guds Mor:

Vær hilset, vinranke med skud, der ikke kan visne!

Vær hilset, have med frugt, der aldrig får skurv!

Vær hilset, du, som får menneskenes kærlige gartner til at gro!

Vær hilset, du, som får ham, der driver vores liv frem, til at vokse!

Vær hilset, jord, som lader en høstfest af medfølelse spire frem!

Vær hilset, bord, der bugner af tilgivelse!

Vær hilset, fordi du har bygget en havn til vore sjæle!

Vær hilset, fordi du lader en eng af lykke springe ud!

Vær hilset, røgelse, som byttes for forbøn!

Vær hilset, mildhed for hele verden!

Vær hilset, Guds velbehag hos de dødelige!

Vær hilset, menneskenes fortaler hos Gud!

Vær hilset, brud uden brudgom!

6. ZETA

En hvirvelstorm rejste sig inde i hovedet på Josef,
den ellers så rolige mand. Tankerne slog mod hinanden, og han var rystet.
Før havde han set dig som ugift,
men nu fik han mistanke om,
at du havde snydt dig i seng med en mand, du uskyldige.
Men da han indså, at fostret var kommet af Helligånd, udbød han:
Halleluja!

7. ETA

Da hyrderne hørte englens synge om Kristus,
der gæstede jorden i menneskeskikkelse,
løb de af sted som får til en hyrde, så hurtigt de kunne.
Men de indså, det var ham, der var lammet, det fuldkomne,
som havde græsset i Marias skød, og de måtte synge:
Vær hilset, lammets og hyrdens mor!
Vær hilset, indelukke for får, som har tanker!
Vær hilset, forsvarsværk mod vilddyr på spring!
Vær hilset, oplukker af Paradisets døre!
Vær hilset, fordi de himmelske jubler sammen med jorden!
Vær hilset, fordi det jordiske glæder sig sammen med Kristus!
Vær hilset, apostlenes evigtforkyndende mund!
Vær hilset, martyrernes uovervindelige mod!
Vær hilset, troens opvækker hos de troende!
Vær hilset, lysende vished om nåden!
Vær hilset, ved dig blev dødsriget klædt af!
Vær hilset, ved dig kunne vi iføre os værdighed!
Vær hilset, brud uden brudgom!

8. THETA

Da de vise fik øje på den gudvandrende stjerne,
fulgte de efter dens klare stråler.
Som en fakkell brugte de den,
for at finde den strålende konge.
Og da de nåede frem til ham, der ikke kan nås,
råbte de til hans mor:
Halleluja!

9. IOTA

Da kaldæernes børn betragtede barnet i jomfruens hænder,
beskuede de ham, som formede os mennesker med sin hånd.
Og da forstod de, at han var Herren,
skønt iført en tjeners skikkelse.
Ivrigt ofrede de gaver og sang for hende, som er "velsignet blandt kvinder":
Vær hilset, mor til den stjerne, som aldrig går ned!
Vær hilset, morgenstråle på den mystiske dag!
Vær hilset, du, som slukker bedragets bål!
Vær hilset, du, som vogter Treenighedens menighed!
Vær hilset, du, som styrter den umenneskelige tyrann fra tronen!
Vær hilset, du, som har vist os den menneskekærlige herre, Kristus!
Vær hilset, du, som fik hedenskaben til at gå i opløsning!
Vær hilset, du, som fik guddommelig tro til at lyse!
Vær hilset, du, som fik ilddyrkernes riter slukket!

Vær hilset, du, som vender os bort fra lidenskabens glød!
Vær hilset, de troendes vejviser til mådehold!
Vær hilset, glæde fra slægtled til slægtled!
Vær hilset, brud uden brudgom!

10. KAPPA

Bærere af vidnesbyrdet om Gud var de vise mænd blevet.
Til Babylon vendte de hjem,
for at gøre din tjeneste færdig.
De forkyndte Kristus for alle,
men undgik Herodes, den falske, som ikke vidste,
hvordan man skal synge:
Halleluja!

11. LAMBDA

Du skinnede i Ægypten, Sandhedens Lys,
og jog løgnens mørke på flugt.
De ægyptiske afguder, Frelser,
kunne ikke modstå din kraft og de faldt.
Dog, de få som blev frelst, gav sig til at råbe om hjælp hos din mor:
Vær hilset, menneskenes oprejser!
Vær hilset, dæmonernes fald!
Vær hilset, du, som nedkæmper vranglærens magt!
Vær hilset, du, som beviste afguderiets falskhed!
Vær hilset, du hav, der oversvømmer den indre Farao!
Vær hilset, du klippe, som giver vand til dem, der tørster efter livet!
Vær hilset, søjle af ild, som vejleder dem, der vandrer i mørket!
Vær hilset, læskærm for verden, bredere end uvejrsskyer!
Vær hilset, afløser for lyksalighedens manna!
Vær hilset, uddeler af den hellige føde!
Vær hilset, forkyndelsens land!
Vær hilset, jord, der flyder af honning og mælk!
Vær hilset, brud uden brudgom!

12. MY

Simeon skulle til at forlade denne verden
og gå over i evigheden, da han fik dig lagt
på sin arm som et ganske lille barn.
Af ham blev du genkendt
som fuldkommen Gud. Han blev så overvældet
af din uforanderlige væren, at han udbrød:
Halleluja!

13. NY

Ny er skabningen! Det har han vist os,
Skaberen, som blev fremvist for os,
der blev til ved ham.
Fra en livmor, ubefrugtet, skød du op.
Du beskyttede din mor, der var uskyldig som før,
blot for at vi kunne betragte det under, og synge til hende:
Vær hilset, uforgængelighedens blomst!
Vær hilset, selvbeherskelsens træ!
Vær hilset, du, som lod en forudanelse om opstandelsen lyse op!
Vær hilset, du, som viser os englernes liv!

Vær hilset, træ med den dejligste frugt, de troendes føde!
Vær hilset, skyggefulde busk, hvor mange kan søge ly!
Vær hilset, du, som fødte befrielse til dem, der er fanget!
Vær hilset, du, som fødte en vejviser til dem, der farer vild!
Vær hilset, du, som indtrængende beder om nåde for alle, der dømmes!
Vær hilset, tilgivelse for de mange, som fejler!
Vær hilset, de nøgnes klædning af forbøn!
Vær hilset, kærligheds sejr over drift!
Vær hilset, brud uden brudgom!

14. KSI

Når vi ser på dette barn, det anderledes,
vil vi selv gøre vore tanker fremmede for verden,
og vende vores sind imod Himlen.
For den Høje har vist sig på jorden,
som et ydmygt menneske,
fordi han vil trække alle dem op til sig, som i tillid råber:
Halleluja!

15. OMIKRON

Hel var han hernede på jorden,
og dog forlod han aldrig det høje,
Ordet, som ikke kan rummes på skrift!
Rejsen hened var guddommeligt optog,
men gik dog ikke fra et sted til et andet.
Det endte med fødsel, og moderen, jomfruen,
udvalgt af Gud, kunne høre:
Vær hilset, hjemsted for grænseløs Gud!
Vær hilset, dør til helligt mysterium!
Vær hilset, rygte, som mistroiske betvivler!
Vær hilset, stolthed, som de troende holder fast ved!
Vær hilset, allerseligste vej for ham, der er over Keruber!
Vær hilset, allerfornemste hus for ham, der er over Serafer!
Vær hilset, du, som gør modsætninger til ét!
Vær hilset, du, som forener fødsel og uberørthed!
Vær hilset, gennem dig blev der lukket for synd!
Vær hilset, gennem dig blev der åbnet for Paradis!
Vær hilset, nøgle til Kristi rige!
Vær hilset, håb om de evige goder!
Vær hilset, brud uden brudgom!

16. PI

Alle slags engle var ude af sig selv
over mesterværket, at du blev til menneske.
For de forstod at han, der var utilgængelig som Gud,
som menneske blev tilgængelig for alle,
for han lever sammen med os,
og hører fra alle:
Halleluja!

17. RHO

Veltalende bliver stumme som fisk foran dig,
som fødte vor Gud.

For de tager fejl, når de spørger: Hvordan
kan det være du både kunne føde
og dog forblive en jomfru?

Men vi, som forstår at beundre det under,
lad os, i tillid, synge til dig:

Vær hilset, beholder, som rummer Guds visdom!
Vær hilset, skatkammer, fuldt af hans forsyn!
Vær hilset, du, som afslører de kløgtiges dumhed!
Vær hilset, du, som blotlægger fejl hos eksperter!
Vær hilset, fordi snu advokater tager sig ud som tåber!
Vær hilset, fordi løgnemagernes myter visner væk!
Vær hilset, du, som får atheniensernes snarer itu!
Vær hilset, du, som fylder fiskernes net!
Vær hilset, du, som haler op fra uvidenhedens dyb!
Vær hilset, du, som gør mange rige på erkendelse!
Vær hilset, redningsbåd for dem, der vil frelses!
Vær hilset, havn for livets søfarende!

Vær hilset, brud uden brudgom!

18. SIGMA

Han, som holder alting på plads i universet,
ønskede at frelse verden, og han kom herved
som en udsending fra sig selv.

Som hyrde og Gud viste han sig
for os og for vores skyld som et menneske.

Først kaldte han ligedannet til sig som ligedannet,
og så kunne han lytte som Gud til:

Halleluja!

19. TAU

Du er en beskyttende mur for jomfruer,
Jomfru, der fødte vor Gud,
og for alle, som søger til dig.

For ophavsmanden til jord og Himmel
gjorde dig klar til din opgave,

da han slog sig ned i din livmor
og lærte alle at sige til dig:

Vær hilset, jomfruelighedens monument!
Vær hilset, indgang til frelsen!
Vær hilset, iværksætter af Adams nyskabelse!
Vær hilset, iscenesætter af guddommelig godhed!
Vær hilset, for du genføder dem, der blev undfanget i skam!
Vær hilset, for du giver tanker til dem, der har mistet forstanden!
Vær hilset, du, som modarbejder sindets opløsning!
Vær hilset, du, som har født ham, der lægger renhedens frø!
Vær hilset, brudeværelse til bryllup i renhed!
Vær hilset, du, som føjer de troende sammen med Herren!
Vær hilset, de unge pigers smukke opdrager!
Vær hilset, du, som klæder hellige sjæle til bryllup!

Vær hilset, brud uden brudgom!

20. YPSILON

Ingen sange slår til, hvis de skal indeholde
samtlige dine utallige forbarmelser.
For selv om vi nåede op på det samme antal
i sange og salmer, hellige Konge,
ville de alligevel aldrig modsvare det,
du har givet til dem, der råber i tillid:
Halleluja!

21. PHI

Som en lysende fakkelt,
der skinner i mørket,
ser vi den hellige Jomfru.
Hun tændte den stofløse ild.
Og viser vej til erkendelsen af Gud overalt.
Sindene lyser hun op med sit skær,
mens hun hilses af tilråb:
Vær hilset, stråle fra åndelig sol!
Vær hilset, lampe med uforgængelighedens lys!
Vær hilset, lyn, som sætter sjæle i brand!
Vær hilset, som tordenen slår du fjenderne ud!
Vær hilset, fordi du lod en strålende stjerne stå op!
Vær hilset, fordi du lod en gavmild kilde springe frem!
Vær hilset, du, som tegner et profetisk billede af det rensende bad!
Vær hilset, du, som vasker skidt af synden!
Vær hilset, vandkrukke til samvittighedsvask!
Vær hilset, drikkekar til glædens skål!
Vær hilset, duft af "Den Salvedes" vellugt!
Vær hilset, livskraft til det mystiske måltid!
Vær hilset, brud uden brudgom!

22. KHI

Hans plan var at indfri den gamle gæld for intet,
han, som indløser alle menneskers skyld.
Af sig selv tog han ophold blandt dem,
som var blevet fremmede for hans nåde.
Han rev gældsrevet itu,
og hørte dette fra alle:
Halleluja!

23. PSI

Når vi lovsynger dit barn,
velsigner vi samtidig dig, Guds Mor,
som et tempel med sjæl!
For Herren, som holder alt i sin hånd,
flyttede ind i din mave,
gjorde dig hellig og ophøjet,
og lærte alle at råbe til dig:
Vær hilset, Guds bolig og Ordets!
Vær hilset, største af helgener!
Vær hilset, ark, forgyldt med ånd!
Vær hilset, udtømmelige skatkammer af liv!
Vær hilset, fromme kejseres fornemme smykke!
Vær hilset, hengivne præsters ophøjede stolthed!

Vær hilset, Kirkens urokkelige borgtårn!
Vær hilset, kejserrigets uomstødelige forsvarsmur!
Vær hilset, for ved dig vindes sejr!
Vær hilset, for ved dig falder fjender!
Vær hilset, min helende lysbringer!
Vær hilset, min sjæls forsvarer!
Vær hilset, brud uden brudgom!

24. OMEGA

Du, Mor, som alle vil prise,
fordi du fødte det Ord,
som er helligere end alt helligt:
Modtag nu dette offer!
Frels os fra al ulykke!
Red os, når engang vi skal dømmes,
for vi råber:
Halleluja!